

ACC. N:R M. 16851: 1-10.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Karl Nilsson, Kalssvik*
Härad: *Kinnared* Berättare: " " "
Socken: *Kalssvik* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1967* Född år *1897* i *Kalssvik*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kalss. s. 1-10.

LUF 134

Skriv endast på denna sida.

Kalas.

Kalas var det vanligaste namnet på en
sammankomst där middag med vanlig
afterrätt serverades. Såsom vid begravning-
ar bröllop pådelse namnsdag. Barsäl
Konfirmation.

Gille. Såsom julagille. Maj gille Ungdoms
gille Slätter gille Skjurar gille Bea gille
Orlag gille Krög gille Låsemåta gille. gris gille
när någon sålde spädgrisar till folk därom
Kring. Auktions gille. Malen till både
gille och Kalas var nägot så när det samma
Gillet kan man säga att det var både
yngre och äldre som var bjudna

Kalaset var däremot mera äldre personer
samt släkten såsom vid en begravning
vid begravningar bjöds hela roten Här
var 12 bönder dessa blevo alla bjudna samt

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

LUF 134

3/10-67

de närmaste Torparna samt undantags-
folk barn var ej med. Men de som voro
anhöriga till den avlidne.

Bjäs hela familjen skrevs det. Familjen
Hemmansägaren J. Carlsson, i annat fall
skrevs det. Hemmansägare J. Carlsson med
hustru. Torparna bjöds ej så många det blev
det blev i de flesta fall endast gårdens folk
som hade sitt torp därunder samt stäk-
tingar. Vid jultiden anordnades ungdoms
bjudningar barnkalas man tog ej någon
med sig som ej var bjuden. Bjudning av
gäster i början av 1900 talet mins jag att då
sick en ung pojke eller flicka gå omkring
i roten och bjuda till kalaset. De hade dem
uppskrivna på ett papper och gingo till hemmen
omkring 1910 började bjudnings brev att
tryckas och jag mins att det det skrevs

Förning ersändes. Det var därför att de skulle slippa efter Kalaset. De fick gå till varje gård med ett dylikt brev. Senare böygade folk skicka dem med porten. När det var muntlig inbjudan sade man. Jag har hälsning från J. Svensson Lnet. att A Carlsson och Maria Carlsson är välkomna till dem klockan 2 efter midagen om Lördag. Jag gav de också besked om de kunde komma ellerej det blev endast denna inbjudan. Vid varje Kalas eller Gille lejde man kokerska. Kokerskan var från trakten från byn och hon betjänade flera både i Hulsviks och Jäls socknar hennes mor hade varit kokerska och efter henne tog hennes dotter an yrket var det så att hon var upptagen hämtades någon annan från annan trakt. Hon hade arbetet som sysselättning var det så att husmodern i bakade brödet själv till

Kalaset kom kokerskan ätta dagar före kalaset
var brödet bakat behövde hon ej komma tidigare
än 3-4 dagar före var det så att det skulle slaktas
något djur gris eller kalv fick hon lov att
komma ännu tidigare. Hon tog befälet i
köket visserligen frågade hon husmodern
hur hon ville hava det och de två rådslago
Hon lagade all maten. Hon stannade en till
två dagar efter kalaset. Men var det så att hon
skulle på något annat ställe reste hon dagen
efter I början på 1900 talet var betalningen
1,50 om dagen. Till större kalas och gillen skulle
målare tapetsera och måla det som var bristfälligt
särskilt till Läremöten (Husförhör) Dettle gille
viste man om ett helt år i förväg så att där
var tid att upprusta huset och då kom ju hela
rotens och prästens. Bord stolar lånades av grannar
liksom porcelin knivar och gafflar. Man dukade i

något av krusmen och hade gående bord Blomster-
dekorationer var ej allmänna däremot ljus

Servetter användes ej utom de som lågo för att
täcka bordet. Den vanligaste tiden för ett bentligt
kalas var bjedningen vid 2-3 eftermidagen

Läremåtes gillet började kl 10 förmidagen

De skulle alla hava kaffe innan förhöret började

Så började förhöret där var och en skulle läsa i
bibeln och utantills i katekesen så blev det

mellanmål vid 2 tiden Därefter förhör om igen

och pågick till 7-8 på kvällen Därefter kvälsmat

och man var ej hemfärdig förän framemot

9-10 på kvällen.

Dagen efter var hela roten bjuden till efterkalas

och det brukade börja vid 2 eftermidagen och varade

till framemot 10 tiden på kvällen

Till begravingar kommo alla svartklädda

Till övriga kalas hade man vanliga hälgdags kläder

Som brukades när man gick bort. Far och mor
togs i de flåsta pell emot gästerna vid vanliga
kalas. Vid större såsom begravning var det
någon av grannarna som togs emot gästerna
samt togs hand om ytterkläder, och kallades
vård och vårdinna, var och en hälsades välkom-
men av dessa. Borge nykommen gäst gick sedan
och och hälsade på de som voro komna
Ytterkläderna förvarades i något av rummen fans
det överrum bar man kläderna dit upp. Vid
nästan alla kalas hade man förning med sig
såsom spettekaka vilken beställdes från någon
som kunde tillverka spettekaka. Så var det
ostkaka vilken bakades i en välskurad koppar-
bunke Lötörtens exp haldes i Tenpat bakelser
och Karameller serverades i Glas skål med
hög pot så kallad Skele skål. Socker kronor
kransar de senare vid begravning. Förningen

fraktades av de som bodde närmast kvällen före
kalaset de som hade längre väg hade förningen
med sig kalasdagen den överlämnades vid
hälssing till verdpolket. Lärskilda förnings-
borgar fans och jag har en i mitt ågo.

Förningspaten lämnades kvar i gården till
dagen efter då fruntimren var bjudna att hämta
dem. Vid begravningar skulle alla de som risat
på vägen också bli bjudna dagen efter.

Vid Kalas var det alltid någon som läste till
och från maten och lyde följande I fere namn till
bords vi gå. Vålsingna Gud den mat vi gå.

och från maten lästes följande. För mat och dryck
dig vare lov ~~o~~ Gud lär mig i nåd att hålla dina
bud ära vare Gud fader ära vare guds son ära
vare den helige ande ammen.

Så bjöds det om igen ibland grannades de
de trögade varandra till att gå först vilket

Kallades granna. Men när de hållit på med det gick de efter varandra. Den ende manspersonen som gick före kvinnorna ^{var} prästen Hjälmgren när kararna började taga sig mat då hade han åtit färdigt tallriker och matbestick byttes.

Vid smörgår bordet gick man fram 2-3 gånger så kom midagen som brukade vara kåll och palats blomkål ärtor och morötter smör och bröd på kårsten när det fanns sig var det även sig kakt på bordet samt öl och bränvin vid middagsmålet tog man mat endast en gång

Vårdinnan var med och bjöd och såg efter så att inget saknades på bordet vården serverade sprit glaset stod på en bricka på ett mindre bord där vården slog i så fort något glas blev tomt supen togs vid bordet och när gästen tagit supen sattes glaset på brickan och en annan söp i samma glas. Vid begravningar brukade prästen

Låsa i någon postilla eller andaktsbok såsom Florens
Torborgs eller Lutters. Vid bröllop födelse namnsdag
hålls tal av någon i sällskapet. Vid kalas var pruntim-
ren i ett rum och männen i ett annat.
När midagen var slut bjöds det på rök.

Mera anständiga kalas såsom begravning
sjöngs och spelades psalmer, vid andra kalas och
gillen förekom lättare musik dans och kortspel
samt historieberättelser.

Uppbrättet vid de olika kalaserna var olika vid 8 tiden
till framemåt 11 tiden på kvällen för det mesta var
det mesta var det kvinnorna som började att röra
på sig för uppbrätt. Det var de som förre började
att tacka värdskapet och säga adjö.

Gästerna togo varandra i hand vid avskedet.
Tortor kakor och bakelser tog man med sig hem
det man ej åt upp i ett knyte. Efter kalas förekom
och då skulle de bli bjudna som haft förhinder

ACC. N:R M. 16851:10.

Kalasdagen samt de som legat förning samt äldre
och pälliga Under denna tid som avser 1910-1920
var inga kalas på något hotell alla höls i hemmen
Stumera hålles inga kalas i hemmet det blir
pensionat bygdegårdar församlings hem som
får övertaga sammankomsterna så att den
gamla kalas seden är försvunnen

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND